

VIRKAMIESOIKEUDELLISET KÄYTÄNTEET POLIISISSA

Poliisin käyttäytyminen sosiaalisessa mediassa
Valtteri Sarasmaa ja Samu Valto

5/2019

Tiivistelmä

Tekijät	Tutkinto
Valtteri Sarasmaa & Samu Valto	Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi	Julkisuusaste
Virkamiesoikeudelliset käytänteet poliisissa	Julkinen
Ohjaaja	Opinnäytetyön muoto
Antti Jääskeläinen	Tutkimuksellinen
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön aiheena on virkamiesoikeudelliset käytänteet poliisissa. Opinnäytetyössä vertaillaan poliisilaitosten virkamiesoikeudellisia ratkaisuja tapauksissa, joissa poliisimies on käyttäytynyt epäasiallisesti sosiaalisessa mediassa. Tavoitteena on peilata tapauksia lainsäädäntöön, löytää eroavaisuuksia ratkaisuista, sekä selvittää mistä eroavaisuudet johtuvat. Opinnäytetyö on oikeusdogmaattinen, jossa tietoperusta perustuu lakiin sekä poliisihallituksen ohjeisiin ja määräyksiin.</p> <p>Opinnäytetyön kohderyhmänä on kaikki poliisiorganisaatiossa työskentelevät. Opinnäytetyön tarkoituksena on pohtia ja avata virkamiesoikeudellisten tapausten pohjalta, ovatko käytänteet yhdenmukaisia, sekä verrata käytänteitä lainsäädäntöön. Avaamme myös sitä hallinnollista prosessia, johon poliisimies mahdollisesti joutuu toimiessaan virheellisesti. Arvioimme myös, onko poliisimiesten kohtelu sekä ratkaisut päätöksissä yhdenmukaisia.</p> <p>Kokosimme ja pohdimme vertailemistamme ratkaisuista esiin nousseita yhtäläisyyksiä ja eroja, sekä niihin vaikuttavia seikkoja. Nostamamme erot vaikuttivat teon ja virkamiehen arvioimiseen tapauksessa. Vertailussa tapauksissa ilmeni pieniä eroja, vaikka tapaukset pääosin olivatkin yhdenmukaisia. Kaikki tapaukset oli perusteltu sovellettujen lainkohtien mukaan, mutta myös perusteluiden laajuudessa ilmeni eroavaisuuksia. Osa eroavaisuuksista oli seikkoja, jotka eri tavalla tulkittuna tai huomioituna olisivat voineet vaikuttaa päätökseen.</p>	
Sivumäärä 31	Tarkastuskuukausi ja -vuosi Toukokuu 2019
Avainsanat <p>Virkamiesoikeudelliset käytänteet, virkamiesoikeus, virkavelvollisuus, virkavastuu, virkamiesoikeudellinen menettely</p>	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
1.1 Johdatus aiheeseen	2
1.2 Tutkimuksen tausta ja menetelmät	2
2 VIRKAVASTUUN OSA-ALUEET	5
2.1 Yleistä.....	5
2.2 Rikosoikeudellinen virkavastuu	6
2.3 Vahingonkorvausvastuu	6
2.4 Hallinnollinen virkavastuu	6
3 VIRKAMIESOIKEUDELLINEN PROSESSI JA SEURAAMUKSET 8	8
3.1 Yleistä.....	8
3.2 Prosessi	8
3.2.1 Hyvän hallinnon tunnusmerkistö	8
3.2.2 Hallinnollinen prosessi virkamiesoikeudellisessa menettelyssä	9
3.3 Hallintokantelu	10
3.4 Huomautus.....	12
3.5 Kirjallinen varoitus	12
3.6 Määräaikainen virasta erottaminen.....	13
3.7 Virkasuhteen irtisanominen.....	13
3.8 Virkasuhteen purkaminen.....	14
4 POLIISIN TEKEMÄKSI EPÄILTY RIKOS.....	18
4.1 Poliisimieheen kohdistunut rikosepäily.....	18
4.2 Tutkinnanjohtajan tehtävät	19
4.3 Rikosilmoituksen käsittely valtakunnansyyttäjävirstossa	19
4.4 Tutkinnanjohtajuudesta ja erityiskysymyksiä	19
4.5 Voimankäyttötilanteet	20
5 VERTAILU	21
5.1 Tapausten esittely	21
5.1.1 Tapaus 1	21
5.1.2 Tapaus 2	23
5.1.3 Tapaus 3	26
5.2 Vertailu	27
5.2.1 Arviointiin vaikuttavia seikkoja	27
5.2.2 Pohdinta	28
6 LOPPUPÄÄTELMÄT	31
LÄHTEET	32

1 JOHDANTO

1.1 Johdatus aiheeseen

Opinnäytetyö käsittelee virkamiesoikeudellisia käytänteitä sekä ratkaisuja tapauksissa, joissa poliisimiesten on katsottu käyttäytyneen epäasiallisesti sosiaalisessa mediassa. Virkamiehillä ja erityisesti poliisimiehillä on sekä virka- että vapaa-aikana velvollisuus käyttäytyä asiallisesti ja siten, ettei käyttäytyminen ole omiaan vaarantamaan kansalaisten luottamusta poliisin tehtävien puolueettomaan ja asianmukaiseen hoitamiseen. Käsittelemissämme tapauksissa poliisimiesten on katsottu käyttäytyneen epäasiallisesti tai jopa rikkoneen virkavelvollisuuttaan, mikä on johtanut virkamiesoikeudellisten menettelyjen käynnistämiseen.

Virkamiesoikeudellisessa menettelyssä virkamiehen virheellisen, tai virkavelvollisuuksia rikkovan toiminnan pohjalta voidaan antaa hallinnollinen seuraamus huomautuksesta aina virkasuhteen irtisanomiseen asti. Opinnäytetyössä käymme teoriapainotteisesti läpi virkamiesoikeudelliseen menettelyyn liittyviä aihealueita. Työ keskittyykin ensi alkuun kasamaan paljon teoriaa ennen vertailuosioon siirtymistä, jotta kyseinen menettely tulisi lukijalle tutuksi. Vertailuosiossa keskitymme vertailemaan tapauksissa tehtyjä päätöksiä ja niiden perusteluja niihin vaikuttaneine seikkoineen.

1.2 Tutkimuksen tausta ja menetelmät

Pohtiessamme aihetta opinnäytetyölle tutustuimme ideaan virkamiesoikeudellisten käytänteiden yhdenmukaisuudesta poliisilaitosten välillä. Virkamiesoikeudelliset käytänteet ja seuraamukset itsessään jo olivat melko vieras aihe, mutta ne herättivät silti mielenkiinnon tutustua aiheeseen tarkemmin. Kuka tahansa virkamies voi uransa aikana joutua virkamiesoikeudellisten toimenpiteiden kohteeksi virheellisesti toimiessaan ja tästä syystä pidimme asiaan perehtymistä myös oman ammatillisen yleissivistyksen kannalta hyödyllisenä. Eri tekojen ja niiden seuraamusten läpikäyminen oli myös erittäin mielenkiintoista ja antoi

perspektiiviä esimerkiksi siihen millaista käyttäytymistä ja kielenkäyttöä poliisilta tosiasias-
assa voidaan edellyttää.

Tutkittuamme virkamiesoikeudellisia tapauksia päätimme rajata aihealueeksi tapaukset,
joissa virkamiehen virheellinen toiminta on ollut epäasiallista sosiaaliseen mediaan kirjoit-
telua. Päädyimme tähän rajaukseen koska sosiaalinen media on yhä isommassa osassa jo-
kaisen päivittäistä elämää, mikä näkyy myös virkamiesten näkökulmasta. Tapausten poh-
jalta on ollut havaittavissa myös yleistä epätietoutta siitä, miten virkamiehen ja etenkin po-
liisimiehen tulisi sosiaalisessa mediassa käyttäytyä. Valitsemissamme tapauksissa osa epä-
asiallisista kirjoituksista oli vaikuttanut kirjoittajasta harmittomalta kommentilta tai vitsiltä,
mutta tarkemmin arvioituna niitä oli pidetty paheksuttavina. Tapauksiin tutustuminen auttaa
siis myös tulevaisuudessa itse ottamaan huomioon tarkat käyttäytymisvaatimukset ja pohti-
maan omaa käyttäytymistä poliisina sosiaalisessa mediassa.

Tutkimme lähes kaikkien Suomen poliisilaitosten virkamiesoikeudellisia tapauksia vuosien
2017 ja 2018 ajalta, joista valitsimme käyttökelpoiset vertailun kohteeksi. Kaiken kaikkiaan
tapauksia oli lukuisa määrä, mikä osaltaan vaikutti siihen, että päädyimme rajaamaan ta-
paukset tekojen perusteella. Tutkimukseen ja vertailuun valitsemiemme tapausten valintaan
vaikutti suuresti se, että monissa saamissamme tapauksissa oli osioita, jotka eivät olleet jul-
kisia, ja siten saatavilla.

Lähtökohtaisesti virkamiesoikeudelliset päätökset ovat julkisia, mutta monissa tapauksissa
isojakin osioita oli merkattu salassa pidettäväksi ja poistettu saamastamme materiaalista. Py-
rimme valitsemaan tapaukset, jotka olivat sisältönsä puolesta eniten käyttö- ja vertailukel-
poisia. Lähes täysin sensuroitujen tapausten vertailu ei olisi ollut tutkimuksen kannalta mie-
lekästä, eikä niistä perusteluista huolimatta olisi käynyt kovin selkeästi tapauksen luonne
ilmi.

Keskeisin kysymyksemme vertailussa onkin mitä eroja tapausten väliltä löydämme ja mistä
nämä erot johtuvat. Vaikka tapaukset eivät ole täysin samanlaisia, vertailemme niissä ilme-
nevien samankaltaisten elementtien vaikutusta asian päätökseen. Pohdimme tapausten pää-
tösten perusteluja ja eroja lainsäädännön, poliisihallituksen ohjeistusten ja oikeuskirjallisuus-
den avulla.

2 VIRKAVASTUUN OSA-ALUEET

2.1 Yleistä

Virkamies on henkilö, joka on virkasuhteessa julkisyhteisöön (Mäenpää 2018, 1242). Virkasuhde on julkisyhteisön, eli viranomaisen tai viraston, ja virkamiehen välinen palvelusuhde. Virkamies nimitetään tiettyyn virkaan, jolloin hän on virkasuhteessa kyseiseen julkisyhteisöön. Julkisyhteisö toimii tässä työnantajana ja virkamies työntekijänä. Virka tarkoittaa yleisesti laissa määriteltyä tehtävien kokonaisuutta. Virkamiehellä on virkaa hoitaessaan velvollisuus hoitaa laissa hänelle määritellyt tehtävät. (Mäenpää 2018, 1241.)

Virkamiehellä on velvollisuus hoitaa virkatehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä (Mäenpää 2018, 1264). Virkamies ei voi jättää virkatehtäviä suorittamatta, tai siirtää niitä, ellei hän ole esteellinen hoitamaan kyseistä tehtävää. Virkatehtävien hoitamisessa sovelletaan hyvän hallinnon periaatetta. Virkatehtävät on siten suoritettava huolellisesti, lainmukaisesti ja tehokkaasti ilman aiheetonta lykkäystä. (Mäenpää 2018, 1274.)

Virkamiehellä on velvollisuus noudattaa työnantajan antamia työnjohdollisia käskyjä. Käytännössä virkamiehellä on siis velvollisuus noudattaa esimieheltä saamiaan käskyjä. Työnantaja voi kuitenkin antaa virkamiehelle määräyksiä ainoastaan tälle lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamistapaan liittyen. (Mäenpää 2018, 1275.) Tehtäviä ei voida muuttaa määräyksillä, mutta esimerkiksi niiden hoitamistapaa ja käytettävistä menetelmistä voidaan antaa määräyksiä. Käskyjen ollessa lainmukaisia ja perusteltuja, on virkamiehellä velvollisuus niitä noudattaa ja mikäli virkamies jättää tällaisia käskyjä tai määräyksiä noudattamatta, syyllistyy hän virkavirheeseen. (Mäenpää 2018, 1276.) Virkamiehellä on käskyjen noudattamisvelvollisuuden lisäksi myös velvollisuus olla noudattamatta ilmeisen lainvastaista käskyä, mikäli virkamies sellaisen saisi (Mäenpää 2018, 1277).

Virkavastuun eri toteuttamismuodot on määritelty hajanaisesti lainsäädännössä. Virkamiehen virkavastuu voi olla rikosoikeudellista, vahingonkorvauksellista tai hallinnollista virkavastuuta. Virkavastuun eri muodot voidaan toteuttaa yksittäin tai samanaikaisesti, mikäli virkamiehen katsotaan olevan esimerkiksi sekä rikosoikeudellisesti että hallinnollisesti vastuussa. Kukin toteuttamismuoto seuraa omaa prosessia ja menettelyään. (Mäenpää 2018, 1301.)

2.2 Rikosoikeudellinen virkavastuu

Rikosoikeudellinen virkavastuu on määritelty virkarikoksia käsittelevässä, rikoslain 40-luvussa (19.12.1889/39). Rikoslain 40-luku käsittelee rikoksia, joiden tekijän tulee rikoksen tunnusmerkistön täyttääkseen olla virkamies tai muun virkamieheen rinnastettava henkilö. Laissa on säädetty rikosoikeudellinen seuraamus esimerkiksi lahjuksen ottamiselle ja virka-aseman väärinkäyttämiseksi. Rikosoikeudellisen rangaistusseuraamuksen määrää tuomioistuimien. (Mäenpää 2018, 1301.)

Virkamies voidaan tietysti tuomita myös muista rikoslain säätämistä rikoksista, mikäli hän niihin syyllistyy. Kuitenkin on katsottu, että virkavelvollisuuden vastaisen toiminnan tulee olla rangaistavaa myös sellaisissa tapauksissa, joissa teko ei täytä muiden rikoslain kohtien tunnusmerkistöä. Jos virkamies syyllistyy tekoon, joka on säädetty rangaistavaksi rikoslaissa virkarikoksia käsittelevässä luvussa, sekä jossakin muussa rikoslain kohdassa, voidaan virkamies tuomita molemmista rikoksista. (Helminen ym. 2012, 855.)

2.3 Vahingonkorvausvastuu

Virkamiehen vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään vahingonkorvauslaissa ja perustuslaissa. Mikäli virkamiehen tekemä virhe tai rikkomus aiheuttaa ulkopuoliselle vahinkoa, voi virkamies joutua vahingonkorvaukselliseen vastuuseen. (Mäenpää 2018, 1301.) Yleisenä sääntönä voidaan katsoa, että tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutettu vahinko aiheuttaa vahingonkorvausvastuun. (Helminen ym. 2012, 863.)

Virkamiehen aiheuttaessa korvattavan vahingon virkatoiminnassaan, on työnantaja, eli valtio myös osaltaan vastuussa vahingosta. Käytännössä mikäli vahingon aiheuttaneessa teossa on katsottava olevan kyse vain lievästä tuottamuksesta, ei virkamies itse ole korvausvelvollinen, vaan valtio korvaa työnantajan roolissa vahingot. Virkamiehen ollessa korvausvelvollinen voi valtio silti maksaa osan korvauksesta, tai jos vahinko on tahallisesti aiheutettu, voi virkamies joutua itse kokonaan vastuuseen korvauksesta. (Helminen ym. 2012, 863.)

2.4 Hallinnollinen virkavastuu

Hallinnollinen virkavastuu perustuu virkamieslainsäädännön määrittelemiin seuraamuksiin. Esimerkiksi valtion virkamieslaissa on määritelty erilaisia hallinnollisia seuraamuksia

erilaisista virkavelvollisuuden laiminlyönneistä tai rikkomisista. Hallinnollisen prosessin käynnistää ja seuraamuksen määrää toimivaltainen viranomainen, ja menettely suoritetaan hallintolain mukaisesti. (Mäenpää 2018, 1301.)

Vaikka virkamies ei olisi rikosoikeudellisessa, tai vahingonkorvauksellisessa vastuussa, voi hallinnollinen menettely silti toteutua. Hallinnollinen seuraamus voidaan myös määrätä, vaikka virkamies joutuisi myös rikosoikeudelliseen vastuuseen teostaan. Hallinnollinen seuraamus voi olla esimerkiksi kirjallinen varoitus tai virkasuhteen irtisanominen ja purkaminen. (Mäenpää 2018, 1301.)

3 VIRKAMIESOIKEUDELLINEN PROSESSI JA SEURAAMUKSET

3.1 Yleistä

Virkamies voi saada virkamiesoikeudellisen seuraamuksen joutuessaan virkamiesoikeudellisten toimenpiteiden kohteeksi. Näitä seuraamuksia ovat huomautus, kirjallinen varoitus, määräaikainen virantoimituksesta erottaminen, virkasuhteen irtisanominen ja virkasuhteen purkaminen.

Virkamiesoikeudellista seuraamusta arvioidessa tulee päättävän tahon ottaa huomioon monta siihen vaikuttavaa seikkaa. Teosta tulee arvioida itse tapahtumaa, teon luonnetta sekä tahallisuutta. Arvioidessa otetaan myös huomioon, onko kyseessä yksittäistapaus, vai onko havaittavissa toistuvuutta, sekä mahdollinen hyötymisnäkökulma. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 18.)

Seuraamusta arvioidessa tulee ottaa huomioon virkamieheen liittyviä seikkoja, kuten virkamiehen koulutus, kokemus, tehtävä sekä virka-asema. Myös virkamiehen aiempi historia sekä tapahtumasta kulunut aika tulee ottaa huomioon seuraamusta arvioidessa. Arvioinnissa pohditaan vaikuttaako teko virkamiehen edellytyksiin hoitaa virkatehtäviään. Merkittävää on myös se, onko teko omiaan heikentämään luottamusta yksittäistä poliisia ja organisaatiota kohtaan. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 18.)

Arvioinnissa ja ratkaisun sisältöä päättäessä tulee ottaa huomioon yhdenvertaisuus, oikeudenmukaisuus, objektiivisuus, suhteellisuus sekä tarkoituksenmukaisuus. Arvioinnin ja seuraamuksen ratkaisun tulee perustua aina tapauskohtaiseen kokonaisuarkintaan. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 18.)

3.2 Prosessi

3.2.1 Hyvän hallinnon tunnusmerkistö

Hallintolaissa (HL) on määritelty hyvän hallinnon perusteet, jotka ohjaavat viranomaisten toimintaa hallinnollisissa asioissa. Hallinnon oikeusperiaatteiden mukaan viranomaisen on kohdeltava kaikkia ihmisiä tasapuolisesti ja puolueettomasti. Viranomaisen toiminnan tulee

olla suhteessa tavoiteltuun lopputulokseen nähden ja toimivaltaa saa käyttää ainoastaan laissa säädettyyn tarkoitukseen. (HL 6 § (6.6.2003/434).)

Asioiminen viranomaisorganisaation kanssa tulee järjestää siten, että palvelut ovat asiaan-kuuluvasti saatavilla ja toiminta on tuloksellista (HL 7 §). Periaatteisiin kuuluu myös asiakkaan maksuton neuvonta viranomaisen toimivaltuuksien rajoihin kuuluvissa asioissa. Mikäli asia ei kuulu kyseiselle viranomaiselle tulee asiakas pyrkiä ohjaamaan oikean tahon luo. (HL 8 §.)

Viranomaisen tulee käyttää selkeää ja asiallista kieltä (HL 9 §). Viranomaisen tulee myös toimivaltansa mukaan auttaa toista viranomaista tämän pyytäessä virka-apua hallinnollisessa asiassa (HL 10 §).

Hyvän hallinnon periaatteina pidetään myös asian viivytyksetöntä käsittelyä, oikeusturvan edistämistä sekä palvelun laadun ja tuloksellisuuden edistämistä. Oikeus tulla asiassa kuuluksi ja oikeutta saada asiassa perusteltu päätös on pidettävä myös tärkeänä periaatteena hyvässä hallinnossa. (Mäenpää 2018, 319.)

3.2.2 Hallinnollinen prosessi virkamiesoikeudellisessa menettelyssä

Virkamiesoikeudellinen menettely seuraa soveltuvin osin hallinnollisen prosessin kulkua, joka on määritelty hallintolaissa. Menettely seuraa myös hyvän hallinnon periaatteita. (Mäenpää 2018, 1300.) Niissä tapauksissa, joissa viranomainen on itse havainnut asian tai muuten käynnistää menettelyn itse, katsotaan asian tulevan vireille, kun viranomainen alkaa valmistelemaan asiaa. Mikäli virkamiesoikeudellinen menettely käynnistyy ulkopuolisen vaatimuksesta tai tekemän asiakirjan perusteella, tulee asia vireille, kun asiakirja saapuu toimivaltaiseen viranomaiseen. (Mäenpää 2018, 372.)

Mikäli viranomainen toteaa, että esitietojen perusteella on syytä virkamiesoikeudelliseen menettelyyn, tulee asia saattaa asianosaisen virkamiehen tietoon. Virkamiehelle tulee ilmoittaa tämän kuulemisesta asiassa. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 6.) Hallintolain 34 § mukaan viranomainen ei voi tehdä asiassa ratkaisua, ennen kuin asianosaisille on annettu mahdollisuus antaa selvitys päätökseen mahdollisesti vaikuttavista seikoista. Päätös voidaan

kuitenkin antaa kuulematta, jos esimerkiksi viranomaisen toteaa menettelyn aiheettomaksi ja asia päätetään ilman seuraamuksia (HL 34 § 2 mom.).

Virkamiehellä on oikeus käyttää kuulemisessaan avustajaa. Virkamiehellä on myös oikeus pyytää asiassa pääluottamusmiehen kuulemista, mikäli hän itse katsoo sen tarpeelliseksi, ja se on asian kiireellisyyden kannalta mahdollista. (Mäenpää 2018, 1326.)

Viranomaisen vastuulla on hankkia asian selvittämiseksi tarpeelliset tiedot ja suorittaa kuulemiset (HL 31 §). Kun tarpeelliset tiedot ja kuulemiset ovat kasassa, tekee viranomaisen asiassa päätöksen. Päätös tulee antaa kirjallisena ja siitä tulee ilmetä muiden tietojen ohella perustelut ratkaisuun vaikuttaneista seikoista ja sovelletuista säännöksistä (HL 45 §).

Valtion virkamieslain 53 § (19.8.1994/750) määrittelee virkamiesoikeudelliset seuraamukset, joista virkamiehen on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen. Sellaisiin päätöksiin, joista on mahdollista tehdä valitus hallinto-oikeuteen, on hallintolain 47 § mukaan liitettävä valitusosoitus, josta käy ilmi tarvittavat tiedot valituksen tekemiseen. Päätöksessä tulee myös ilmoittaa, mikäli se ei ole valituskelpoinen (HL 48 §). Viranomaisen on annettava päätös viipymättä tiedoksi asianosaisille, kun päätös on tehty (HL 54 § 1 mom.).

3.3 Hallintokantelu

Hallintokantelun voi tehdä kuka tahansa kohdatessaan lainvastaisesti toimivan tai virkavelvollisuutensa laiminlyövän virkamiehen. Hallintokantelu tehdään kirjallisesti kyseisen virkamiehen toimintaa valvovalle viranomaiselle. Kantelusta tulee ilmetä millä perusteella kantelun tekijä pitää virkamiehen toimintaa virheellisenä ja mikäli mahdollista, ajankohta sille, koska kyseinen toiminta on tapahtunut. (HL 53a §.) Valvova viranomaisen ryhtyy hallintokantelun vastaanotettuaan tarvittaviin toimenpiteisiin kantelussa mainittujen asioiden pohjalta. Kuitenkaan yli kaksi vuotta vanhaa asiaa ei tutkita ilman erityistä syytä. Vanhenemisaika lasketaan siitä hetkestä, jolloin virheelliseksi väitetty toiminta on tapahtunut. Vanhenemisaika ei ole kuitenkaan täysin ehdoton, jos esimerkiksi viranomaisen on tehnyt ratkaisun asiassa ja kantelun tekijä on saanut tiedon asiasta vasta myöhemmin. (HL 53b §.)

Jos kantelusta ei ilmene syytä ryhtyä toimenpiteisiin, tulee valvovan viranomaisen ilmoittaa tästä kantelun tekijälle (HL 53b §). Joissakin tapauksissa kantelusta saattaa ilmetä syytä

epäillä virkamiehen syyllistyneen esimerkiksi rikokseen, jolloin kantelun käsittely raukeaa tältä osin ja asiaa aletaan tutkimaan rikosprosessissa. Tässäkin tapauksessa asiasta tulisi ilmoittaa kantelun tekijälle. Kantelun käsittelyä voidaan silti jatkaa, jos teko ei kaikilta osin olisi rikosprosessiin kuuluva. (HL 53c §.)

Jos hallintokantelusta ilmenee alustavan arvion perusteella syytä ryhtyä toimenpiteisiin, noudattaa kyseinen prosessi hallintolain mukaisia hyvän hallinnon periaatteita ja hallintolain säädöksiä. (HL 53b §.) Asianosaiselle virkamiehelle, jotka kantelu koskee, on hallintolain 34 § mukaisesti annettava mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta, ennen päätöksen tekemistä. Virkamies antaa kirjallisen selvityksen tapahtumien kulusta ja mikäli asian laatu tai laajuus sitä edellyttää, voidaan virkamies kuulla suullisesti. (Poliisihallitus ohje POL-2016-17212, 7.)

Virkamiehellä on antamassaan selvityksessä totuudessa pysymisvelvollisuus, joka perustuu virkavelvollisuuteen, mutta toisaalta hänellä on saman aikaisesti rikosoikeudellinen itsekriminointisuoja, eli hänen ei tarvitse kertoa asioista, jotka voisivat johtaa rikosepäilyyn häntä kohtaan. (Poliisihallitus ohje POL-2016-17212, 8.)

Kantelun tekijää tulee myös kuulla prosessin aikana, varsinkin jos se on asian selvittämisen kannalta tarpeen, hänen ollessaan esimerkiksi kantelun aiheena olevassa asiassa osallisena. Kantelun tekijälle tulee vähintäänkin antaa hallintolain 34 § mukaisesti mahdollisuus toimittaa oma lausuma viranomaisen tekemän selvityksen pohjalta, ellei sitä katsota asiaan suhteutettuna täysin tarpeettomaksi. (Poliisihallitus ohje POL-2016-17212, 7.)

Kun valvova viranomainen on suorittanut kanteluasian tutkimisen loppuun, tehdään asiassa tietoon tulleiden seikkojen valossa ratkaisu, joka tulee hallintolain 43 § mukaan antaa kirjallisena. Ratkaisusta tulee hallintolain 45 § mukaan käydä ilmi ratkaisuun vaikuttaneet seikat ja mitä säännöksiä asiassa on sovellettu, etenkin jos on todettu virkamiehen toiminnan olleen lain tai virkavelvollisuuden vastaista. Mikäli kyseessä ei ole ollut lainvastainen tai virkavelvollisuutta rikkova toiminta, ei kantelu lähtökohtaisesti johda enempään toimenpiteisiin. Viranomainen ei myöskään tutki asiaa enempää, jos se on vanhentunut, jo vireillä tai sen tutkimiseen ei ole kyseisellä viranomaisella toimivaltaa. Kyseistä asiaa saattaa silti olla mahdollista viedä eteenpäin esimerkiksi muutoksenhakuprosessilla kyseiseen asiaan liittyen. (Poliisihallitus ohje POL-2016-17212, 9.)

Hallintolain kohdan 53d § mukaan hallintokantelussa tehtyyn ratkaisuun ei ole mahdollista hakea muutosta. Hallintolain 53b § mukaan hallintokantelua koskevat myös yleiset tiedoksianto koskevat säädökset. Hallintokantelun ratkaisu on siten annettava asianosaisille tiedoksi viipymättä, kun sellainen on tehty (HL 54 §).

3.4 Huomautus

Huomautus voidaan antaa virkamiehelle tavoitteena puuttua hänen tekemiin lievimpiin virheisiin tai laiminlyönteihin (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 13). Huomautuksen tavoitteena on saada virkamies kiinnittämään huomiota virheelliseen menettelyyn ja estämään tulevaisuudessa samankaltaiset tapaukset ja niiden toistuminen (Kaunisto 2016, 15). Esimies voi antaa huomautuksen vähäisissä, lievää moitittavuutta osoittavissa tapauksissa (Mäenpää 2018, 1302). Huomautus perustuu työnantajan toimivaltaan, johon kuuluu johtamisen lisäksi virkatehtävien suorittamisen valvominen työnjohto- ja valvontamääräyksillä (Valtion virkamieslaki 14 § 1 mom. ; Laki kunnallisesta viranhaltijasta 17 § 1 mom. (11.4.2003/304)).

Huomautus voidaan antaa suullisena tai kirjallisena. Suullinen huomautus on näistä lievempi (Kaunisto 2016, 14). Kirjallisen huomautuksen hyvänä puolena on sen dokumentointi. Mahdollisesti jälkepäin palatessa huomautukseen ei sen sisällöstä tai perusteista ole epäselvyyttä, kun huomautus on kirjallisessa muodossa. Tästä syystä suullinenkin huomautus olisi hyvä jollain tapaa dokumentoida. Huomautuksesta ei tule merkintää nimikirjaan. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 13.)

Poliisimies voi saada kahdenlaisen huomautuksen, työnjohdollisen huomautuksen, tai ohjaavan huomautuksen (Kaunisto 2016, 15). Ohjaavan huomautuksen virkamiehelle antaa eduskunnan oikeusasiamies tai valtioneuvoston oikeuskansleri hallintolain 53 c §:n mukaisesti. Huomautus on poikkeuksellinen suhteessa muihin poliisille annettaviin virkamiesoikeudellisiin seuraamuksiin, sillä sitä ei mainita valtion virkamieslaissa (Kaunisto 2016, 16).

3.5 Kirjallinen varoitus

“Virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.” (Valtion virkamieslaki 24§).

Kirjallinen varoitus tulee kyseeseen, kun virkamieslain 24 §:ssä säädetty virkavelvollisuuden vastainen toiminta tai laiminlyönti täyttyy. Kirjallinen varoitusta käytetään silloin, kun virkamies toimii moitittavasti ja teon vakavuus huomioon ottaen huomautus ei ole tarpeeksi riittävä, mutta virkamiehen irtisanominen olisi kohtuutonta (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 13).

Mikä tahansa vähäinen rikkomus ei voi olla peruste kirjalliselle varoitukselle. Kuitenkin vähäisenkin moitittava toiminta, josta on annettu jo huomautus virkamiehelle voi jatkuessaan johtaa kirjalliseen varoitukseen. Kirjallisesta varoituksesta ei tule merkintää nimikirjaan. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772,13.)

3.6 Määräaikainen virasta erottaminen

Poliisimiehen määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta säädetään Poliisin hallinnosta annetussa laissa. Jos poliisimies toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä siten, että varoitusta ei pidetä riittävänä menettelynä, voidaan tämä erottaa virantoimituksesta vähintään yhdeksi, ja enintään kuudeksi kuukaudeksi (Poliisin hallinnosta annetun lain 15 i § 1.mom).

Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen tulee kysymykseen silloin, kun varoitus olisi virkamiehelle annettavana seuraamuksena liian lievä, mutta kokonaan virasta erottaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 14). Jos virkamies kuitenkin korjaa toimintaansa varoituksen pohjalta, ei irtisanominen tule yleensä kysymykseen samalla perusteella (Mäenpää 2018, s.1302).

Poliisimiehen virkasuhde ei katkea määräaikaisen virantoimituksesta erottamisen takia. Palkanmaksu kuitenkin keskeytetään täksi ajaksi. Määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta tehdään merkintä nimikirjaan. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 14.)

3.7 Virkasuhteen irtisanominen

Virkasuhteen irtisanomisesta säädetään Valtion virkamieslaissa. Virkamies voidaan irtisanoa virastaan vain erityisen painavin perustein (Valtion virkamieslaki 25§ 2.mom.). Sitä voidaan käyttää vain silloin, jos mikään lievemmistä keinoista ei tule sovellettavaksi

laiminlyönnin tai teon vakavuuden vuoksi. Hallinon suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti virkamiehelle tulisi kuitenkin antaa ensisijaisesti varoitus virheellisestä toiminnasta tai laiminlyönnistä ennen virkasuhteen päättämistä (Mäenpää 2018, s.1303).

Kuten muissakin virkamiesoikeudellisissa arvioinneissa, tulee arvioin virkasuhteen irtisanomisesta perustua kokonaisharkintaan. Tähän voi vaikuttaa muun muassa virkamiehen nuhteeton virkasuhde, virkamiehen suhtautuminen tekoon, teon vaikutus työpaikalla sekä sen vaikutus yleiselle turvallisuudelle. Irtisanomiskynnys taas on matalampi, jos kyseistä virkamiestä on jo ohjattu samanlaisesta toiminnasta aikaisemmin varoituksella. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 15.)

Asian selvittäminen tulee aloittaa kohtuullisen ajan kuluessa ja se tulee toimittaa viivyttyksettä. Myös irtisanomispäätös tulee tehdä kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun mahdolliseen irtisanomisen peruste tulee työnantajan tietoon. Tämä tulee harkita tapauskohtaisesti, mutta kohtuullisena aikana voidaan pitää muutamaa viikkoa. (Mäenpää 2018, s. 1327.)

3.8 Virkasuhteen purkaminen

Virkasuhteen purkamisesta säädetään valtion virkamieslaissa. ”Virkamiehen virkasuhde voidaan heti purkaa, jos virkamies törkeästi rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan.” (Virkamieslaki 33§.) Virkasuhteen purkaminen on ankarin keino, jolla virkamiehen virkavelvollisuuksien vastaiseen toimintaan voidaan puuttua.

Virkasuhteen purkaminen on ankarampi kuin virkasuhteen irtisanominen, jolloin se vaatii myös painavammat perusteet. Sitä käytetään vain silloin, kun yhtään lievempää keinoa ei voida käyttää teon tai laiminlyönnin vakavuuden vuoksi. Virkasuhteen purkaminen edellyttää, että poliisimies on käyttäytymisellään tai laiminlyönnillään aiheuttanut suurempaa moitittavuutta. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 15.)

Virkasuhde voidaan purkaa välittömästi, jos virkamies rikkoo tai laiminlyö virkavelvollisuuksiaan törkeästi. Virkasuhteen purkamisen jälkeen poliisimiehen virkasuhde päättyy välittömästi (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 15).

Poliisihallitus on 1.1.2019 voimaan tullessa ohjeessaan virkamiesoikeudellisista toimenpiteissä poliisissa maininnut esimerkkitapauksia virkamiesoikeudellisiin seuraamuksiin

seuraavan taulukon mukaisesti. Esimerkkitapaukset perustuvat aikaisemmin toteutuneisiin virkamiesoikeudellisiin seuraamuskäytänteisiin.

<p>Huomautus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Häiritsevä käyttäytyminen päihtyneenä virkamatkalla, ei virka-aikana • Epäasiallinen käytös tai kielenkäyttö virkatehtävissä • Epäasiallinen kirjoitus sosiaalisessa mediassa • Toistuvat vähäiset liikenne rikokset vapaa-aikana • Ohjauksesta huolimatta toistuva vähäinen työaikamääräysten noudattamatta jättäminen • Ohjauksesta huolimatta toistuva työtehtävien hoitamatta jättäminen vaaditulla tasolla
<p>Kirjallinen varoitus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Syyllistyminen rattijuopumukseen tai törkeään liikenne rikokseen vapaa-ajalla • Vakava olosuhteet huomioon ottaen erityistä moitittavuutta osoittava liikenne rikos virkatehtävällä • Ohjauksesta huolimatta tapahtuvat lukuisat perusteettomat poissaolot tai myöhästymiset • Vähäistä suurempi toistuva epäasiallinen käytös asiakkaita tai työtovereita kohtaan • Epäasialliset vähäistä vakavimmat viranomaisrekistereiden käytöt • Ohjauksesta ja huomautuksesta huolimatta työtehtävien hoitamatta jättäminen vaaditulla tasolla
<p>Määräaikainen virasta erottaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Huumausainerikkomus • Useampi rattijuopumus

	<ul style="list-style-type: none"> • Toistuvasti päihtyneenä oleminen työajalla
Virkasuhteen irtisanominen	<ul style="list-style-type: none"> • Törkeään rikokseen syyllistyminen vapaa-ajalla • Syyllistyminen vähäistä suurempaan tahalliseen taloudelliseen väärinkäytökseen tai rikokseen esim. kavallus, tai pitkäaikainen kavallus, joka on tehty asemaa hyväksi käyttäen • Johtotehtävissä toimivan poliisimiehen syyllistyminen rattijuopumukseen • Konstaapelin syyllistyminen törkeään rattijuopumukseen • Syyllistyminen useasti väkivaltarikokseen, jotka osoittavat vähäistä suurempaa moitittavuutta • Vakavaan väkivaltarikokseen syyllistyminen
Virkasuhteen purkaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Törkeä virkavelvollisuuksien rikkominen tai laiminlyönti • Törkeään rikokseen syyllistyminen virantoimituksessa

4 POLIISIN TEKEMÄKSI EPÄILTY RIKOS

4.1 Poliisimieheen kohdistunut rikosepäily

Jos epäillään, että poliisimies on tehnyt rikoksen suorittaessaan virkatehtävää, suoritetaan esitutkinta. Tutkintaa johtaa syyttäjä. (Esitutkintalaki 2:4 § 1 mom. (22.7.2011/805).) Syyttäjä johtaa tutkintaa myös silloin, jos epäilty poliisimies ei enää ole virassa, mutta rikos on kuitenkin tehty suorittaessa virkatehtävää. Esitutkinnan suorittaa aina jokin muu kuin epäillyn poliisimiehen toimipaikan yksikkö. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 1.)

Jos poliisimiestä epäillään rikoksesta, joka ei ole tehty virkatehtävän suorittamisen yhteydessä, voi tutkintaa johtaa myös poliisi. Myös tässä tapauksessa tutkinta suoritetaan muussa kuin poliisimiehen yksikössä. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 1.)

Syyttäjä voi harkita ryhtymistä tutkinnanjohtajaksi vapaa-ajalla tapahtuneissa rikoksissa, mikäli tapaus vaatii sitä rikoksen vakavuuden tai muun seikan takia. Syyttäjä voi toimia tutkinnanjohtajana myös silloin, kun epäilty rikos on tehty ennen poliisimieheksi tuloa, tai silloin kun epäilty ei ole enää poliisimies tutkinnan aikana. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 1.)

Valtakunnansyyttäjävirstossa toimii poliisirikosten käsittely-yksikkö, joka huolehtii poliisirikosasioiden valtakunnallisesta esikäsittelystä. Poliisirikosten käsittely-yksikkö myös kehittää tutkinnanjohtajana toimivien syyttäjien toimintaa. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 2.)

Käytännössä poliisirikosten käsittely-yksikkö toimii esikäsittelynä poliisimiehiä koskeville rikosilmoituksille. Keskitetty toiminta mahdollistaa täysin perusteettomien rikosilmoitusten ja tutkintapyyntöjen karsimisen, ja näin ollen rajoittaa syyttäjätutkinnanjohtajille päätyviä tapauksia. Poliisirikosten käsittely-yksikön tavoitteena on edesauttaa ilmoitusten tehokasta sekä yhdenmukaista käsittelyä ja esitutkinnan suorittamista. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 2.)

4.2 Tutkinnanjohtajan tehtävät

Syytäjän toimiessa tutkinnanjohtajana, on hänellä samat valtuuden kuin tutkinnanjohtajana toimivalla poliisimiehellä. Hän päättää sekä esitutkinnan aloittamisesta, päättämisestä sekä toimittamatta jättämisestä. Tutkinnanjohtajana toimiva syyttäjä johtaa ja ohjeistaa tutkintaa, sekä määrää mahdolliset lisäselvitykset. (VKS: 2015:2, 4). Tutkinnanjohtajana toimiva syyttäjä myös vastaa muista tutkinnanjohtajalle kuuluvista tehtävistä, kuten esimerkiksi pakkokeinoista ja tiedottamisesta (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 2).

Esitutkinta voidaan lopettaa tutkinnanjohtajan toimesta esitutkintalain 3:9 nojalla, jos rikoksesta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa, tekoa on kokonaisuutena arvostellen pidettävänä vähäisenä, eikä asianomistajalla ole vaatimuksia. Jos esitutkinta lopetetaan edellä mainitun lainkohdan perusteella, voi tutkinnanjohtajana toimiva syyttäjä antaa asiasta suullisen tai kirjallisen huomautuksen (Esitutkintalaki 10:3 §).

4.3 Rikosilmoituksen käsittely valtakunnansyyttäjävirstossa

Valtakunnansyyttäjävirstossa toimii kaikkien poliisimiehiin kohdistuvien rikosepäilyjen esikäsittely. Siellä toimii keskitetysti poliisimiehiin kohdistuvien rikosepäilyjen esikäsittely sekä muu alustava selvittely. (VKS: 2015:2, 3.) Valtakunnansyyttäjävirstossa voidaan suorittaa myös jutun esitutkinta (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 4).

Mikäli epäilty rikos on tehty virkatehtävän suorittamisen yhteydessä, lähetetään asia alueellisen syyttäjätutkinnanjohtajan ratkaistavaksi. Toisena vaihtoehtona Valtakunnansyyttäjävirston syyttäjätutkinnanjohtaja voi tehdä päätöksen esitutkinnan toimittamatta jättämisestä. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 4.)

Jos rikos on taas tapahtunut vapaa-ajalla, ratkaisee Valtakunnansyyttäjävirstossa toimiva syyttäjätutkinnanjohtaja, tuleeko jutulle tutkinnanjohtajaksi syyttäjä vai poliisi. Jos tutkinnanjohtajaksi ei määrätä syyttäjää, toimitetaan juttu tutkintavastuutaulukon mukaisesti poliisilaitokselle. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 4.)

4.4 Tutkinnanjohtajuudesta ja erityiskysymyksiä

Esitutkintalain 2 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan tutkinnanjohtajana ei toimi syyttäjä, jos asian käsittely tapahtuu sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain perusteella. Jos

tiedetään ennen tutkinnan aloittamista, että asia käsitellään sakko- tai rikesakkomenettelyssä, suorittaa poliisi suppean esitutkinnan itsenäisesti (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 4).

Esitutkintalaissa säädetään poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen suppeasta esitutkinnasta. Suppean esitutkinta toimitetaan esitutkintalain mukaan silloin, jos asia käsitellään sakkon ja rikesakon määräämisestä annetun lain säädösten mukaisesti (Esitutkintalaki 3:12 § 2 mom.).

Mikäli sakko- tai rikesakkomenettelyn soveltuvuus tulee esille poliisin epäilyksi tekemän rikoksen tutkinnassa vasta esitutkinnan aloittamisen jälkeen, siirtyy tutkinnanjohtajuus syyttäjältä poliisille. Mikäli asia ratkaistaan sakko- tai rikesakkomenettelyssä ja tavalliselle kansalaiselle annettaisiin rikkomuksesta huomautus, voidaan huomautus antaa myös poliisimiehelle. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 5.)

4.5 Voimankäyttötilanteet

Poliisilla on virkatehtävää suorittaessaan oikeus käyttää voimakeinoja tietyin perustein, jotka määritellään Poliisilaissa. Perusteena voi olla vaikkapa välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estäminen. (Poliisilaki 2:17 § (22.7.2011/872)). Jos joku loukkaantuu vakavasti tai kuolee poliisin voimankäyttötilanteen johdosta, tulee poliisin ottaa yhteyttä Valtakunnansyyttäjävirstoon. Toimivaltainen syyttäjä ratkaisee tutkinnan aloittamisesta. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 6.) Kuolematapauksissa suoritetaan tutkinta, josta säädetään kuolemansyyn selvittämisestä annetussa laissa (Laki kuolemansyyn selvittämisestä 3:7 § 3 mom. (1.6.1973/459).)

Mikäli tapaus on sattunut virka-ajan ulkopuolella, tulee ottaa yhteys varalla olevaan syyttäjätutkinnanjohtajaan. Syyttäjätutkinnanjohtaja päättää kiireellisistä toimenpiteistä sekä esitutkinnan aloittamisesta. (Poliisihallitus Ohje 2020/2013/4590, 6.)

5 VERTAILU

5.1 Tapausten esittely

5.1.1 Tapaus 1

Itä-Suomen poliisilaitoksen 2017 käsittelemässä virkamiesoikeudellisessa asiassa vanhempi konstaapeli oli suljetussa ”Poliisit”-nimisessä Facebook-ryhmässä kirjoittanut Musta Barbara taiteilijanimeä käyttävää, James Nikander- nimistä artistia käsittelevässä keskustelussa kommentin: ”Stadin revityimmällä lakulla on keulunu jo aiemminkin. Liekö Megadethkin rasistibändi.”

Facebook-ryhmän kirjoitukset olivat levinneet ryhmästä julkisuuteen, ja Long Play-niminen verkkojulkaisu oli julkaissut artikkelin kyseisen ryhmän keskusteluista. Poliisihallitus teki asiasta tutkintapyyntön Valtakunnansyyttäjänvirastolle tarkoituksena selvittää, oliko poliisiorganisaation virkamiehiä syytä epäillä rikoksesta kirjoittelun vuoksi. Valtakunnansyyttäjänvirasto teki asiassa päätöksen, ettei ollut syytä epäillä rikosta kyseisessä tapauksessa. Kyseessä olevan poliisilaitoksen vastuulle jäi arvioida, onko tapauksen pohjalta aihetta virkamiesoikeudellisiin toimenpiteisiin.

Poliisilaitos laittoi vireille virkamiesoikeudellisen menettelyn mahdollisen kirjallisen varoituksen antamiseksi. Virkamieslain 66§ 2. momentin mukaisesti kyseistä konstaapelia pyydettiin laatimaan asiaan oma vastine, jossa hän tuo esiin oman näkökulmansa ja selvityksen asiasta. Konstaapeli kertoi omassa vastineessaan kyseisen Facebook-keskustelun koskeneen Nikanderin julkista, Helsingin poliisin toimintaan kohdistunutta arvostelua. Konstaapeli tuo vastineessaan ilmi, että hänen kirjoittamansa nimitys, ”Stadin revityin laku”, on Nikanderin itsensä itsestään käyttämä nimitys. Konstaapeli tähdensi, ettei nimitys ollut hänen itsensä keksimä, eikä hän ollut käyttänyt sitä halventavassa tarkoituksessa.

Poliisilaitos on arvioinut konstaapelin toimintaa poliisin käyttäytymisvelvoitteen näkökulmasta. Vaikka perustuslain kohdassa 12 § (11.6.1999/731) sananvapaus on määritelty kuulumaan kaikille, on poliiseilla virkamiehinä kuitenkin rajoitettu sananvapaus. Poliisin hallinnosta annetussa laissa poliisimiehen edellytetään käyttäytyvän muun muassa siten, ettei käyttäytyminen voi vaarantaa kansalaisten luottamusta poliisin tehtävien asianmukaiseen

hoitamiseen. Tämä velvoite koskee poliisimiestä virka- ja vapaa-aikana. Myös poliisimiehen asema ja tehtävä vaikuttaa osaltaan käyttäytymisen arvioimisessa.

Konstaapelin toimintaa arvioidessaan poliisilaitos on katsonut poliisin olevan organisaationa ”kansalaisten perusoikeuksien puolustaja ja edistäjä” ja siksi pitää erityisen tärkeänä, ettei poliisimies aiheuta toiminnallaan epäilystä poliisin puolueettomuudesta tai asiallisuudesta viranomaisena. Konstaapelin käyttämää ilmausta ”Stadin revityin laku” on katsottu viittaavan Nikanderin ihonväriin ja vaikka Nikander on itse itsestään käyttänyt kyseistä ilmaisua, ei laitos katsonut sen käyttämisen olevan sopivaa virkamiehelle, ja etenkin poliisimiehelle.

Konstaapeli on tehnyt kirjoitukset suljetussa Facebook-ryhmässä, ja hän kertoi olleensa siinä käsityksessä, että muut ryhmän jäsenet olisivat mitä todennäköisimmin tietoisia siitä, että ”Stadin revityin laku” on Nikanderin itsensä keksimä ilmaisu. Poliisilaitos totesi kyseisen Facebook-ryhmän jäsenmäärän laajuuden johdosta, että vaikka ryhmä on suljettu, on asiaa katsottava siten, että kirjoitukset on tehty julkisesti.

Poliisilaitos linjaa kuitenkin, ettei katso konstaapelin toimineen vastoin virkavelvollisuuksiin. Konstaapelin vastineesta käy ilmi, että konstaapelin tarkoituksena ei ole ollut halventaa Nikanderia kyseistä ilmausta käyttäen Valtion virkamieslaissa kirjallisen varoituksen edellytykseksi määritellään virkavelvollisuuksien vastaisesti toimiminen tai niiden laiminlyönti.

Poliisilaitoksen päätöksestä ei perusteluissa käy ilmi kannanottoa esimerkiksi poliisimiehen virka-aseman tai tehtävän vaikutukseen päätöksessä. Konstaapeli ei ole erityisen korkeassa asemassa tai hänen tehtäviinsä ei kuulu poliisin edustaminen julkisuudessa. Kirjoitus on myös ollut yksittäinen kommentti, eikä esimerkiksi toistuvaa herjausta. Vaikka näistä asioista ei erityistä mainintaa perusteluissa ole, on niitä silti saatettu punnita seurausta pohdittaessa.

Poliisilaitos totesi mainittujen seikkojen johdosta katsovansa sopivaksi toimenpiteeksi kiinnittää konstaapelin huomiota ratkaisussa mainittuihin virkamiehen sananvapautta rajoittaviin tekijöihin ja säädöksiin.

5.1.2 Tapaus 2

Pohjanmaan poliisilaitoksen 2017 käsittelemässä virkamiesoikeudellisessa tapauksessa poliisilaitoksen tietoon tuli vanhemman rikoskonstaapelin Facebook-kirjoittelut, joiden pohjalta oli tehty uutinen sanomalehti Ilkkaan. Poliisilaitos katsoi, että konstaapelin kirjoitusten ja lausumien johdosta on ollut epäiltävissä, että ne rikkovat poliisimieheltä edellytettäviä käyttäytymisvaatimuksia. Tästä syystä poliisilaitos on ottanut asian käsiteltäväksi ja ryhtynyt tutkimaan onko konstaapelin toiminnan takia ryhdyttävä virkamieslain mukaisiin toimenpiteisiin.

Alustavassa selvittämisessä selvisi, että konstaapelin voidaan epäillä rikkoneen valtion virkamieslain (750/1994) 14§:n 2 momenttia, jonka mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla, sekä Poliisin hallinnosta annetun lain (873/2011) 15 f § pykälää, jonka mukaan poliisimiehen on virassaan ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon.

”Ehkä vihapuhetyöryhmään löytyy tilalle joku ”sopiva” Vihreän Langan suositteluhenkilö... tämä on osoitus poliisin ylijohdon politisoitumisesta ja siitä, että kenttäväen ja johtoportaan välillä on vielä syvempi kuilu kuin mitä kuvittelin. Poliisiylijohtaja Kolehmainen on pihalla kuin lumiakka.”

Poliisilaitos on katsonut, että konstaapeli kirjoittaa poliisille sopimattomasti, leimaavasti ja herjaavasti väittämällä, että poliisin ylin johto haluaisi suosia Vihreän Langan kannattajia ja näiden asema yhteiskunnassa on tässä mielessä suojatumpi kuin muiden ja poliisin ylijohdon lainvastaisesti suosisi poliittisista syistä heitä. Lisäksi poliisilaitos katsoi solvaavaksi ja poliisin arvolle sopimattomaksi konstaapelin kommentoimista, että poliisiylijohtaja on pihalla kuin lumiakka.

Poliisilaitos katsoi konstaapelin ylijohdon, sekä sen toimintaa koskevien kommenttien olevan totuudenvastaisia, herjaavia ja syrjiviä. Poliisilaitos myös linjasi, että väitteiden voidaan epäillä myös antavan poliisimiehen lausumana väärän kuvan turvallisuusviranomaisen toimintaa koskevasta tositalanteesta.

Konstaapelin kommentoimissa turvapaikanhakijoiden tekemiä rikoksia, sekä siitä tiedottamista, katsoi poliisilaitos kirjoitusten olevan poliisin arvojen ja vihapuheiden ennalta estävän työn kannalta väheksyvää. Konstaapelin kommentit voidaan katsoa hyväksyväksi suhtautumiseksi vihapuheisiin ja sen puuttumisen vastustamista. Poliisilaitos katsoo myös näiden kommenttien olevan totuudenvastaisia, herjaavia ja syrjiviä, kun väitetään että turvapaikanhakijoiden tekemistä rikoksista ei tiedoteta poliittisin perustein, ja näin ollen suositetaan turvapaikanhakijoita. Tosiasiallisia perusteita ja todisteita lainvastaisesta olotilasta koskevasta väitteestä konstaapelilla ei kuitenkaan ollut antaa. Myös näistä väitteistä poliisimiehen lausumana voidaan epäillä antavan väärän kuvan turvallisuusviranomaisen toimintaa koskevasta tositalanteesta.

Poliisilaitos on linjannut arvioinnissa kirjoitukset julkisiksi. Kysymys ei ole yksityisviestistä tai kirjoituksesta yksityisessä muutamien henkilöiden rajatussa ryhmässä, vaan ne ovat olleet kaikille vapaasti käytettävissä. Julkisuutta tukee myös kirjoitusten sisällön selostus Ilkan uutisessa.

Poliisilaitos katsoo alustavissa selvityksissä, että kirjoitukset yhdistetään kirjoittajan asemaan poliisimiehenä. Myös Ilkan uutisessa poliisiasema tuodaan esille. Näin ollen voidaan epäillä, että kirjoitukset vaikuttavat osin poliisin ulkoiseen kuvaan ja ovat omiaan heikentämään poliisin uskottavuutta sekä antamaan vääriä mielikuvia poliisista.

Poliisin puolueettomuutta arvioidaan myös ulkoisesti, eli miltä se näyttää ulkopuolisen silmiin, ei pelkästään miltä se näyttää poliisin sisällä. Perustuslain mukaan jokaisella on sananvapaus, mutta edellä mainitut poliisin säännökset rajoittavat poliisimiehen sananvapautta. Poliisimiehen on toimittava virassa sekä yksityiselämässä puolueettomasti ja perusoikeuksia kunnioittaen.

Poliisilaitos katsoo alustavan selvityksen mukaan, että virkamiesoikeudellisena toimenpiteenä tapauksessa voisi tulla kyseeseen valtion virkamieslain 6 luvun 24§:n mukainen kirjallinen varoitus. Poliisilaitos ryhtyi selvittämään, onko toimenpiteisiin syytä ryhtyä. Vaikka konstaapeli oli virkavapaalla asian esilletulon aikaan, katsottiin, että häneen voidaan kohdistaa valtion virkamieslain mukaisia virkamiesoikeudellisia toimenpiteitä ja että häntä koskevat samat käyttäytymisvelvoitteet virkavapaudesta huolimatta.

Konstaapelille varattiin mahdollisuus tulla kuulluksi asiaan valtion virkamieslain 66§: 2 momentin perusteella. Konstaapeli ilmoittaa selvityksessään, että hän haluaa tulla kuulluksi suullisesti hänen virkavapaansa päätyttyä. Hän antaa samassa selvityksessä oman näkemyksensä asiasta avustajan kirjaamana.

Selvityksessään virkamiesoikeudelliseen käsittelyyn konstaapeli puolustaa tekojaan viittamalla perustuslakiin, ja siihen, että perustuslaki ei estä poliisimiehen osallistumista poliittiseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun ja sananvapauden käyttämiseen toiminnan yhteydessä. Selvityksessä mainitaan konstaapelin asema Kansalaispuolueen varapuheenjohtajana, kaupungin kunnanhallituksen varapuheenjohtajana sekä kunnanvaltuuston jäsenenä. Selvityksessä konstaapelin kerrotaan osallistuneen tähän keskusteluun tehtävien ja asemansa mukaisesti ja yhteiskunnallisena toimijana ja keskustelijana.

Konstaapeli pyysi suullisen kuulemisen siirtämistä vedoten virkavapaaseen. Poliisilaitos ei kuitenkaan katsonut, että asiaa olisi syytä lykätä, ja asia ratkaistiin kirjallisen selvityksen perusteella, vaikka konstaapeli kyseenalaistikin sen laillisuuden avustajansa kanssa.

Pääasian ratkaisussa poliisilaitos antoi konstaapelille virkamiesoikeudellisena seuraamuksena valtion virkamieslain 24 §:n mukaisen kirjallisen varoituksen. Poliisilaitos katsoi konstaapelin toimineen vastoin valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin sekä poliisin hallinnosta annetun lain 15 f §:n käyttäytymisvelvoitteita.

Valtion virkamieslaki 14 § 2 momentti: Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Poliisin hallinnosta annetun lain 15 f §: Poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon.

Arvioinnissa poliisilaitos otti huomioon konstaapelin aseman ja tehtävän poliisihallinnossa. Poliisilaitos piti merkityksellisenä, että konstaapeli toimii esitutkintatehtävissä, ja näin ollen kuvaili käytöksen olleen erityisen tuomittavaa. Poliisilaitos katsoo, että kirjoitukset täyttävät totuudenvastaisen ja syrjivän, sekä poliisimiehen arvolle sopimattoman, leimaavan ja herjaavan kirjoittelun tunnusmerkistön.

Poliisilaitos mainitsee ratkaisussaan, että konstaapeli ei ole kiistänyt kirjoittaneensa käsitte-lyssä olevia kirjoituksia, kiistänyt vain niiden olevan loukkaavia tai muutenkaan soveltumattomia. Myöskään totuudenvastaisille kommentteille konstaapeli ei ole antanut konkreettista näyttöä kirjoituksissaan tai selvityksessä.

Poliisilaitos katsoi, että konstaapelin vetoaminen perustuslain 12 §: 1 momentin mukaiseen sananvapauteen ei poista häneltä edellä mainittuja poliisimiestä koskevia säännöksiä, jotka asettavat myös virkavapaalla olevalle konstaapelille ammatin edellyttämät rajat.

Ratkaisussa on myös otettu huomioon, että kyseessä ei ole erehdyksessä tehty yksittäistapaus, vaan kirjoittelut ovat sisältäneet useampia kirjoituksia. Poliisilaitos on myös katsonut, että konstaapelin poliisimiesasema on yleisesti tiedossa ja se on tuotu myös esille Ilkka-lehden uutisessa.

Poliisilaitos katsoo perusteluiden olevan perusteltu sekä puolustettavissa. Ratkaisu on katsottu myös suhteellisuusperiaatteiden mukaiseksi.

5.1.3 Tapaus 3

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen 2017 käsittelemässä asiassa poliisilaitos sai tietoonsa vanhemman konstaapelin kirjoittaman epäasialliset Facebook -viestit. Poliisilaitos katsoi viestien sisällön perusteella tarpeen aloittaa käsittely arvion tekemiseksi, ovatko kirjoitukset asiattomia ja aiheuttavatko ne mahdollisesti virkamiesoikeudellisia toimenpiteitä.

Poliisilaitoksen mukaan vanhempi konstaapeli oli kirjoittanut epäasiallisiksi ja rasistisiksi/syrjiviksi tulkittavia Facebook -kirjoituksia, muun muassa kommentoimalla ulkomalaisia ja turvapaikanhakijoita kulttuuririkastuttajiksi.

Kuulemistilanteessa vanhempi konstaapeli myönsi kirjoittaneensa Facebook -kirjoitukset. Hän kiisti kirjoittaneensa rasistisessa tarkoituksessa, mutta totesi, että kaikki hänen kirjoituksensa eivät olleet sopivia poliisille.

Poliisilaitos antoi vanhemmalle konstaapelille kirjallisen huomautuksen. Vanhemman konstaapelin kirjoitukset käytiin läpi kuulemistilanteessa, jonka seurauksena todettiin osan olevan epäasiallisia ja loukkaavia. Kirjoituksissa oli käytetty epäasiallista kommentointia sekä poliisille sopimatonta kielenkäyttöä sekä epäasiallisia termejä.

Poliisilaitos vetosi päätöksessään Lakiin poliisin hallinnosta (110/1992) 15 f §:n poliisimiehen käyttäytymisvelvoitteisiin. Poliisilaitos katsoi vanhemman konstaapelin kirjoitusten olevan säännöksen vastaisia.

5.2 Vertailu

5.2.1 Arviointiin vaikuttavia seikkoja

Kaikissa tapauksissa on kyse poliisimiesten sosiaaliseen mediaan tekemistä kirjoituksista, joita on voitu sisältönsä puolesta pitää poliisimiehelle sopimattomina. Kaikissa tapauksissa kirjoitukset on tehty Facebookissa. Osa kirjoituksista on tehty avoimesti Facebookiin ja osa on kirjoitettu suljetussa ryhmässä. Kaikkien tapausten osalta on kuitenkin todettu kirjoitusten olleen julkisia, sillä kyseessä olleen suljetun ryhmän jäsenmäärä on ollut todella suuri. Ryhmän laajuus on myös osaltaan vaikuttanut kirjoitusten vuotamiseen ulos ryhmästä.

Kaikkien tapausten poliisimiehet olivat vanhempia konstaapeleja. Kukaan konstaapeleista ei ollut esimiesasemassa, eikä heistä kenelläkään ollut erityisaseman tai työtehtävän tuomaa korostettua tai normaalia tarkempaa käyttäytymisvelvoitetta. Kuitenkin tapauksen 3 konstaapelin aikaisempiin Facebook –kirjoituksiin oli kiinnitetty huomiota jo aikaisemmin ja häntä oltiin kuultu niihin liittyen.

Kaikissa tapauksissa kirjoitusten on katsottu rikkovan poliisin käyttäytymisvelvoitetta, joka on määritelty poliisin hallinnosta annetussa laissa. Tapauksissa 1 ja 3 poliisimiehet ovat kirjoittaneet satunnaisia kommentteja, joita on voitu pitää rasistisina tai muuten sopimattomina. Tapauksessa 2 poliisimies on kommentoinut poliisin ylijohtoa halventavasti ja kirjoittanut totuudenvastaisia kommentteja rikkoen poliisin hallinnosta annetun lain lisäksi virkamieslain 14§:n 2 momenttia, jonka mukaan virkamiehen on käyttydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Tapauksessa 2 poliisilaitos katsoi ratkaisussaan konstaapelin aseman esitutkintatehtävissä olleen merkittävä ratkaisun kannalta. Poliisilaitos kuvaili käytöksen olleen erityisen tuomitavaa johtuen konstaapelin toimimisesta esitutkintatehtävissä. Muissa tapauksissa konstaapelin työtehtävien vaikuttamiseen ratkaisussa ei otettu kantaa.

5.2.2 Pohdinta

Tapauksen 1 vanhempi konstaapeli sai poliisilaitokselta kirjallisen huomautuksen. Poliisilaitos katsoi konstaapelin kirjoituksen olleen virkamiehelle ja varsinkin poliisimiehelle epäsovivaa kielenkäyttöä. Ratkaisun kannalta merkittävänä seikkana poliisilaitos katsoi, että konstaapeli ei kuitenkaan toiminut virkavelvollisuuksiensa vastaisesti.

Valtion virkamieslain kohdassa 24§ on määritelty, että varoituksen antamiseksi poliisimiehen on toimittava virkavelvollisuuksien vastaisesti tai laiminlyötävä niitä. Poliisin hallinnosta annetussa laissa kohdassa 15f todetaan, että “poliisimiehen on virassaan ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon.” Poliisilaitos ei siis ole katsonut, että konstaapelin kommentti olisi vielä ollut omiaan vaarantamaan luottamusta poliisia kohtaan edellä mainitulla tavalla.

Mäenpää määrittelee virkavelvollisuuden rikkomiseksi kaiken virkavelvollisuuksien vastaisen toiminnan tai niiden laiminlyöminen. Mäenpää pitää virkavelvollisuuden rikkomisena esimerkiksi sitä, että “virkamies ei käyttäydy asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla”. (Mäenpää 2018, 1308)

Poliisilaitoksen tulkinnassa otettiin huomioon myös konstaapelin laatima vastine, josta käy ilmi, että hänen käyttämänsä ilmaus “Stadin revityin laku” ei ollut konstaapelin itsensä keksimä, eikä ilmauksen tarkoituksena ollut ollut halventaa tai solvata ketään. Poliisilaitos piti näitä seikkoja lieventävinä tekijöinä kokonaisarvostelussa ja ne vaikuttivat laitoksen tulkintaan siihen, ettei konstaapeli ollut rikkonut virkavelvollisuuttaan. Kommenttia on pidetty kuitenkin sopimattomana, minkä vuoksi poliisilaitos on katsonut tarpeelliseksi antaa konstaapelille kirjallista ohjausta.

Tapauksessa 3 konstaapeli oli kuulemistilanteessa kertonut, että uutinen oli herättänyt hänessä suuria tunteita ja loukannut hänen henkilökohtaisia arvojaan. Hän vetosi myös Vihdin tapahtumiin ja kertoi niiden vaikuttaneen kommentteihin. Konstaapeli myönsi, että kaikki kommentit eivät olleet sopivia poliisimiehelle ja kertoi poistaneensa kyseisen Facebook -käyttäjätilin. Poliisilaitoksen perusteluissa ei tullut ilmi, oliko konstaapelin selvityksellä vaikutusta asian ratkaisuun. Seuraamus tapauksissa 1 ja 3 oli kuitenkin sama.

Tapauksessa 3 poliisilaitos oli pitänyt konstaapelin kirjoituksia poliisin hallinnosta annetun lain kohdan 15f vastaisina. Poliisilaitos katsoi, että kirjoituksia voitiin pitää epäasiallisina ja loukkaavina. Tapaukseen 1 verraten tapauksen 3 poliisilaitos ei kuitenkaan ottanut suoraa kantaa perusteluissa siihen, oliko konstaapeli rikkonut virkavelvollisuuttaan vai ei. Laitos on kuitenkin pitänyt kirjoituksia säännöksen vastaisina, eikä konstaapelin vastineesta ole käynyt ilmi samankaltaisia lieventäviä seikkoja kuin tapauksessa 1.

Tapauksessa 2 vanhempi konstaapeli sai poliisilaitokselta kirjallisen varoituksen. Poliisilaitos katsoi, että konstaapeli rikkoi valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin käyttäytymisvelvoitteita sekä poliisin hallinnosta annetun lain 15 f §:n mukaista säännöstä. Poliisilaitos katsoi, että konstaapelin syrjivät, epäasialliset ja poliisimiehelle sopimattomat tekstit olivat omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaisesta hoidosta. Poliisilaitos katsoi, että konstaapeli rikkoi poliisin velvollisuuksien lisäksi myös perustuslain mukaisia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoperiaatteita.

Poliisilaitos linjasi konstaapelin rikkoneen poliisimieheltä edellytettäviä käyttäytymisvaatimuksia niin perusoikeuksien, yhdenvertaisuuden, kuin poliisin velvollisuuksien osalta.

Poliisilaitos toteaa perusteluissa konstaapelin jatkaneen samankaltaista kirjoittelua pitkään usean eri kirjoituksen muodossa. Kyseessä ei siis ollut tapauksien 1 ja 3 mukaisia yksittäistapauksia. Poliisilaitos katsoi tämän seikan koventavana perusteena ratkaisulle. Koventavana perusteena poliisilaitos myös katsoi, että kirjoitusten perusteella kansalaiselle oli mahdollista muodostua kuva, että poliisi viranomaisena suhtautuisi eri asiakkaisiin syrjivästi tai eriarvoisesti. Konstaapelin kirjoituksiin julkisuudessa oltiin myös kiinnitetty huomiota esimiehen toimesta. Niiden jatkumisen takia poliisilaitos on katsonut, että kirjallinen varoitus on oikea ratkaisu sen vahvistamiseksi, että samankaltaista kirjoittelua ei enää suvaita.

Poliisilaitos katsoi, että kirjallinen varoitus oli riittävä ratkaisu kirjoitteluiden laajuuden ja laadun takia. Puuttumattomuus asiaan olisi antanut viestin yleisölle, että poliisilaitos hyväksyy tämänkaltaisen kirjoittelun ja lausumat. Myöskään konstaapelin laatiman vastineen sisällöstä ei katsottu ilmenevän asiaa lieventäviä seikkoja. Konstaapeli vetosi selvityksessään perustuslaissa määriteltyyn sananvapauteen, hänen omaan asemaansa “yhteiskunnallisena toimijana ja keskustelijana” ja hän luonnehti kirjoituksiaan lyhyinä, kantaa ottavina ja vertauskuvallisina. Edellä mainituilla seikoilla ei kuitenkaan katsottu olevan vaikutusta tapauksen arviointiin.

1.1.2019 voimaan tulleessa Poliisihallituksen ohjeessa on listattu aiempien tapausten osalta erilaisia esimerkkejä virkamiesoikeudellisten toimenpiteiden soveltamisesta. Ohjeessa on mainittu epäasiallinen kirjoittelu sosiaalisessa mediassa, josta seurauksena on lähtökohtaisesti ollut huomautus. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772, 13.)

Tämän perusteella on todettavissa, että tapausten 1 ja 3 osalta tulkinta on ollut lähtökohtaisesti linjassa muiden ohjeessa huomioon otettujen tapausten kanssa. Tapauksessa 2 kirjallinen varoitus on voimakas virkamiesoikeudellinen toimenpide suhteessa samankaltaisen teon alla oleviin tapauksiin, kuten tapaukset 1 ja 3. Tapaukselle 2 kuitenkin löytyi perusteet, miksi konstaapeli sai käytöksestään virkamiesoikeudellisena seuraamuksena kirjallisen varoituksen.

6 LOPPUPÄÄTELMÄT

Vertailun perusteella oli havaittavissa pieniä eroavaisuuksia päätöksissä huomioon otetuissa seikoissa, virkamiesten yhtenäisessä kohtelussa ja säännösten tulkinnassa. Tapaukset olivat lähtökohtaisesti kuitenkin suurin piirtein linjassa keskenään olosuhteet ja teon laatu huomioon ottaen. Erot tulivat käytännössä ilmi joissakin tulkinnanvaraisissa säännöksissä, joita laitokset olivat oman näkemyksensä perusteella soveltaneet, tai esimerkiksi poliisimiehen työtehtävän huomioon ottamisessa päätöksen teossa.

Merkittävänä syynä pieniin eroavaisuuksiin voidaan pitää sitä, ettei poliisilaitoksille ole aikaisemmin ollut laadittu yhtenäistä ohjetta virkamiesoikeudellisten tapausten linjaamiseen. Tapaukset ovat siis olleet täysin sidonnaisia poliisilaitoksen omaan tulkintaan kulloinkin kyseeseen tulevasta säädöksestä. Tämä on osaltaan näkynyt myös erona päätösten perusteluiden laajuudessa laitoksittain. Myös kirjallisten päätösten ulkoasut ovat olleet hieman vaihtelevia laitoksittain.

Poliisihallitus on laatinut 2019 voimaan tulleen ohjeen virkamiesoikeudellisten tapausten ratkaisemiseen. Tämä ohje ei ole ehtinyt vielä vaikuttaa käsittelemimme tapauksiin ja sillä on osaltaan varmasti vaikutus tulevien tapausten ratkaisuihin. Poliisihallituksen ohjeeseen on kerätty vanhoja tapauksia ja niiden pohjalta on luotu ohjeelliset seuraamukset erilaisille ja eri luonteisille teoille. Tämän ohjeen tavoitteena on ollut yhdenmukaistaa menettelyä ja siinä tehtäviä ratkaisuja, ja omiin tutkimustuloksiimme peilaten ohje keskittyy myös osittain samoihin epäkohtiin, joita vertailussa havaitsimme. (Poliisihallitus ohje POL-2017-12772)

LÄHTEET

Hallintolaki 6.6.2003/434. Finlex. (Viitattu 21.5.2019). Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>

Helminen, Klaus & Kuusimäki, Matti & Rantaeskola, Satu 2012: Poliisilaki. Helsinki, Talentum.

Kaunisto, Kimmo 2016: Varoitus vai irtisanominen – virkasuhteen päättymisen rajamailla valtion virkamieslain mukaan. Turun yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta. OTM-tutkielma. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016092724406> (Luettu: 21.5.2019)

Mäenpää, Olli 2018: Hallinto-oikeus. 2. uudistettu painos. Helsinki, Alma Talent.

Poliisihallitus 2016: Sisäinen laillisuusvalvonta ja eräät muut oikeudelliset asiat poliisissa. Ohje. POL-2016-17212.

Poliisihallitus 2017: Poliisin tekemäksi epäillyn rikoksen tutkinta. Ohje. 2020/2013/4590.

Poliisihallitus 2018: Virkamiesoikeudelliset toimenpiteet poliisissa. Ohje. POL-2017-12772.

Valtion virkamieslaki 19.8.1994/750. Finlex. (Viitattu 21.5.2019). Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940750>

Valtakunnansyyttäjä 2015

Virkamiesoikeudelliset päätökset:

Itä-Suomen poliisilaitos 2017: Kirjallinen ohjaus Facebook-kirjoitusten johdosta. Päätös virkamiesoikeudellisessa asiassa.

Pohjanmaan poliisilaitos 2017: Kuuleminen Facebook-kirjoittelusta ja lausumista sanomalehdissä. Päätös virkamiesoikeudellisessa asiassa. POL-2017-2743

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos 2017: Päätös virkamiesoikeudellisista toimenpiteistä. Päätös virkamiesoikeudellisessa asiassa. POL-2017-28689